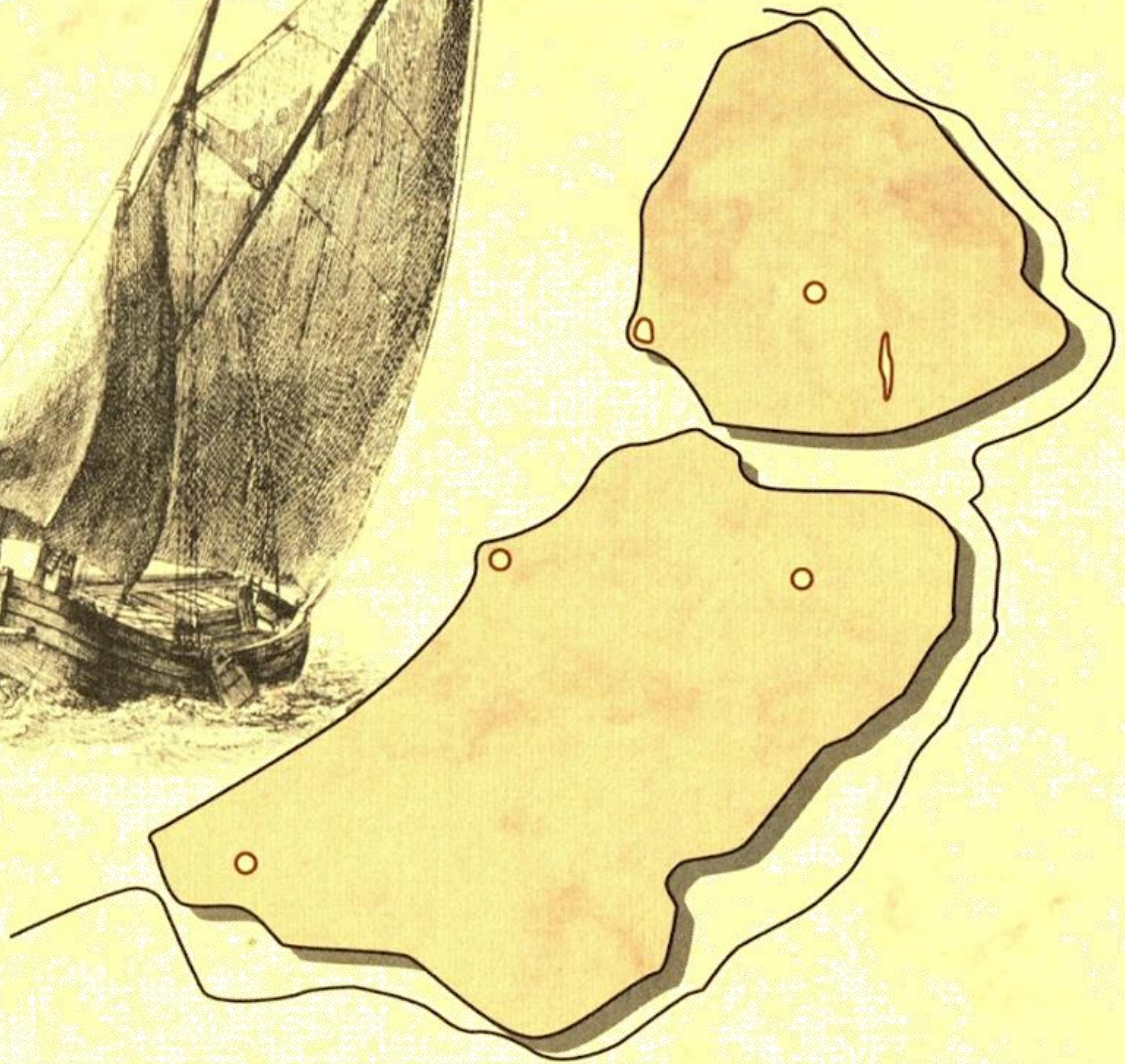
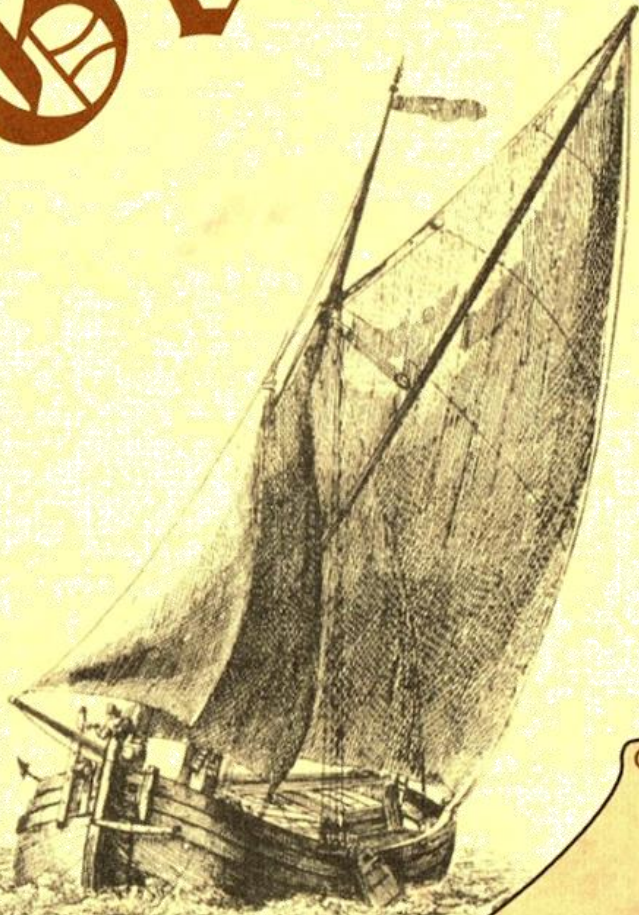

Genealogica

afdeling Flevoland

Nederlandse Genealogische Vereniging

Agenda

Lezingen

In Batavialand op zaterdagmiddag van 14.00 – 16.30 uur in de Ontginningszaal.

DATUM	ONDERWERP	SPREKER
24 februari	Kadaster.	Tonnie Peters
16 maart	ALV en Lezing over herkomst achternamen	Conny van den Eijnden
25 mei	Historische Atlas.NL	Martin Berendse

Excursie

Donderdag 30 mei. Excursie naar het Kadastermuseum in Arnhem. U krijgt ruim voor deze datum aanvullende informatie over het programma van die dag. Maar u kunt zich vanaf nu wel al aanmelden via secretaris-fle@ngv.nl

Inhoudsopgave

Agenda	2
Inhoudsopgave	2
Vooroudersprekuren.....	3
Van de voorzitter	4
Lezing over het Kadaster	5
Excursie naar het Kadastermuseum in Arnhem.....	5
Lezing op 16 maart door Conny van den Eijnden over de herkomst en betekenis van onze voor- en achternamen	5
25 mei lezing over Historische Atlas.nl	5
Algemene Leden Vergadering op 16 maart a.s.	6
Agenda van de ALV van 16 maart 2024	6
Jaarverslag 2023.	7
Kronieken digitaal. Een nieuwe toekomst voor oud nieuws	11
Een bijzondere rouwbrief in het familiearchief	12
Arnoud Loten en de Patriotse opstand (1781-1787).....	20
Bestuur	30
Redactie.....	30
Vrijwilligers Vooroudersprekuren	30

Voorouderspreekuren.

Almere Centrum, De Nieuwe Bibliotheek

In Het Nieuwe Leerplein op de 2-de verdieping

1^e zaterdag van de maand, van 11 tot 15 uur

Lelystad, Studiecentrum Museum Batavialand

1^e zaterdag van de maand, van 11 tot 15 uur

Dronten, FlevoMeer Bibliotheek

In de **ONEVEN** maanden

1^e zaterdag van de maand van 10 tot 12 uur

Swifterbant, FlevoMeer Bibliotheek

In de **EVEN** maanden

1^e zaterdag van de maand van 10 tot 12 uur

Emmeloord, FlevoMeer Bibliotheek

2^e zaterdag van de maand, van 10 tot 12 uur

Zeewolde, FlevoMeer Bibliotheek

2^e zaterdag van de maand, van 11 tot 13 uur

Kampen, Stadskazerne. (ism Historische Vereniging Jan van Arkel)

1^e zaterdag van de maand van 10 tot 12 uur

Van de voorzitter

Als u dit leest zijn we alweer enige tijd begonnen met het nieuwe jaar 2024. Dit gaat altijd gepaard met de beste wensen voor dat jaar. Het bestuur van de afdeling Flevoland wenst iedereen een gelukkig en gezond nieuwjaar! En laten we vooral ook hopen dat we weer een paar mooie verhalen toe kunnen voegen aan onze familiegeschiedenis.

Bij de start van 2024 wil ik graag ook even stilstaan bij het feit dat het op 14 maart a.s. 40 jaar is geleden dat de afdeling Flevoland van de NGV is opgericht. De leden kwamen vanaf die datum in 1984 bijeen in de studiezaal van het Rijksarchief in Flevoland dat toen nog was gevestigd in het provinciehuis te Lelystad. Jos Wieland was toen rijksarchivaris en ontving ons elk kwartaal met koffie en koekjes. De 'formule' was toen overigens dezelfde als nu; er werd informatie uitgewisseld en naar voordrachten geluisterd, af en toe werden computerprogramma's gedemonstreerd en het afdelingsblad was toen ook al, op papier, in druk uitgegeven weliswaar, de Genealogica.

U heeft al een paar keer mogen meemaken dat het bestuur van de afdeling Flevoland u oproept om vooral zelf ook mee te doen aan alle activiteiten, en dat ik herhaal ik nog maar eens bij deze. Meld u aan bij de secretaris als u mee wilt draaien in het afdelingsbestuur, een bijdrage heeft voor het afdelingsblad of als u een voordracht wil houden op de afdelingsbijeenkomst. Is er iets dat u nodig heeft bij het uitvoeren van uw hobby en wij zouden kunnen leveren, dan horen wij dat graag van u. We zijn er immers om elkaar zoveel mogelijk te ondersteunen bij het onderzoek naar onze voorouders.

Op 24 februari hoop ik u weer te mogen begroeten bij de volgende bijeenkomst in museum Batavialand te Lelystad.

Willy van der Most, Voorzitter

Lezing over het Kadaster

Lezing op 24 februari door Tonnie Peters van het Kadaster in Arnhem.

Het Kadaster registreert sinds 1832 alle eigendommen en andere zakelijke rechten op onroerend goed. Hiermee beschikt deze organisatie over een schat aan historische informatie.

Tonnie Peters is sinds 1976 werkzaam bij het Kadaster en thans beheerder van het Kadaster Bedrijfsmuseum. In zijn presentatie brengt hij de historie en de werkzaamheden van het huidige Kadaster onder de aandacht. Daarnaast licht hij het gebruik van de verschillende registers toe.

Meer informatie over het kadaster kunt u vinden op de website: <https://www.kadaster.nl/over-ons/het-kadaster/geschiedenis>.

Wij nodigen u van harte uit voor deze lezing en u mag ook een introductie meenemen.

Deze lezing is Museum Batavialand aan de Oostvaardersdijk 01-13 in Lelystad. Parkeren is het voordeligst op parkeerplaats P1 van Outletcentrum Bataviastad.

Excursie naar het Kadastermuseum in Arnhem

In navolging van de lezing van 24 februari gaan we op 30 mei a.s. een bezoek brengen aan het Kadastermuseum in Arnhem. Theo Splithof is na een lange carrière in dienst van het Kadaster, thans als vrijwilliger actief in het Kadaster Bedrijfsmuseum. Hij zal op 30 mei een rondleiding door dit museum verzorgen. Deze datum kunt u al vastleggen in uw agenda.

Lezing op 16 maart door Conny van den Eijnden over de herkomst en betekenis van onze voor- en achternamen

Conny van den Eijnden zal dieper ingaan op de herkomst en de betekenis van onze voor- en achternamen met betrekking tot de genealogie.

Deze lezing begint na de ALV om ca 14.45 uur.

25 mei lezing over Historische Atlas.nl

Martin Berendse en Paul Brood, hebben jarenlang samengewerkt bij het Nationaal Archief en vertellen hun versie van 'het verhaal van Nederland' met veel plezier. Dat verhaal is minder groots en meeslepend dan we vroeger op school hebben geleerd, maar zeker niet minder boeiend. Tijdens de lezing brengt auteur Martin Berendse niet alleen de vijf atlassen, maar ook een aantal originele schoolkaarten mee. Ze vertellen het verhaal over de grenzen, streken, steden, wateren en wegen van Nederland al vanzelf. Zo wordt het een ouderwets avondje 'vader- en moederlandse geschiedenis'.

Algemene Leden Vergadering op 16 maart a.s.

Op 16 maart a.s. zal in Museum Batavialand de Algemene Leden Vergadering (ALV) van de NGV Afdeling Flevoland worden gehouden. Op deze vergadering zal het bestuur verantwoording afleggen en een toelichting geven op de plannen voor 2024. Het bestuur zal ook Adriaan van den Berg voordragen als bestuurslid. Ook is de termijn van 3 jaar voor 2 zittende bestuursleden verlopen, t.w. voorzitter Willy van der Most en secretaris Piet Peeters. Beiden hebben aangegeven nog een termijn door te willen gaan. Ook volgens de statuten moeten ieder jaar opnieuw de afgevaardigden voor de Algemene Vergadering (AV) van het Hoofdbestuur benoemd worden. Het bestuur draagt hiervoor voor Piet Peeters als 1-ste afgevaardigde en Adriaan van den Berg als 2-de afgevaardigde.

De volledige agenda van de bestuursvergadering zal ruim voor de vergadering digitaal aan alle leden worden verzonden.

Het jaarverslag over 2023 vindt u verderop in dit nummer.

Agenda van de ALV van 16 maart 2024

Algemene Leden Vergadering

Datum: 16 maart 2024 **Tijd:** 14.00 uur **Locatie:** Museum Batavialand Lelystad

Agendapunten:

1.	Opening door de voorzitter
2.	Vaststellen van de agenda
3.	Vaststellen van de notulen van de vorige vergadering
4.	Mededelingen en post. • Verslag van het voorzittersoverleg
5.	Vaststellen van het jaarverslag 2023
6.	Vaststellen van het financieel verslag 2023
7.	Herbenoeming voorzitter en secretaris. De termijn van de voorzitter en de secretaris zijn afgelopen en beiden hebben zich opnieuw beschikbaar gesteld voor hun functies. Het bestuur draagt beiden voor voor een nieuwe termijn.
8.	Het bestuur draagt Adriaan van den Berg voor als Algemeen bestuurslid.
9.	Discussie: Wat verwachten de leden van het bestuur van de NGV afdeling Flevoland .
10.	Rondvraag
11.	Sluiting

Jaarverslag 2023.

Het jaar 2023 was een druk jaar. Naast de standaard activiteiten zoals voorouder-sprekuren, lezingen en excursies hebben we een drietal workshops georganiseerd. Ook hebben we deelgenomen aan de seniorenbeurs in Almere en de 50 plus beurs in Dronten.

Wij hebben afgevaardigden gestuurd naar het voorzittersoverleg van het HB in maart en september en de Algemene Vergadering in april en november.

Op 7 december 2023 overleed Joop Campfens. Joop was een bevoegen genealoog en al jaren vaste kracht bij het vooroudersprekuren in Almere. Zijn vakkennis en enthousiasme worden nu gemist.

Lezingen en excursies.

De eerste lezing van het nieuwe jaar was de traditionele nieuwjaarsbijeenkomst op 14 januari in Museum Batavialand in Lelystad. Na een welkomstwoord van onze voorzitter was het de beurt aan de sprekers. Allereerst Mevr. Berna Veenboer die op zeer boeiende wijze wist te vertellen over verschillende aspecten die zij was tegengekomen bij haar onderzoek naar haar voormoeders. Vooral het onderzoek naar de geschiedenis van de woningen waar haar kinderen zijn geboren en wat daaruit is voortgevloeid was uitermate indrukwekkend. In de Genealogica van februari 2023 kun je dit verhaal nog eens teruglezen. Daarna heeft Fred van der Zwan aan de hand van een presentatie inzicht gegeven in wat hij het afgelopen jaar aan onderzoek en publicaties had gedaan. Tot slot werd nog inzicht gegeven in welke activiteiten de werkgroep Marketing en Communicatie op de rol heeft staan voor het komende jaar. Na het officiële gedeelte was er tijd voor vele onderlinge contacten. De aanwezigen hadden de tijd om ervaringen uit te wisselen en tips te geven.

Op 25 februari was een zeer interessante lezing door Mr. Aad Verouden, oud-belastinginspecteur en een autoriteit op het gebied van zoeken in belastingarchieven. Op boeiende wijze wist hij te vertellen hoe je vastgelopen genealogisch onderzoek weer vlot kon trekken door te zoeken in oude belastingregisters.

Op 10 mei 2023 hebben wij een excursie georganiseerd naar het Stadsarchief Amsterdam. We werden ontvangen door medewerkers van het Stadsarchief en om 11.00 uur begon een presentatie door Bart Schuurman over het gebruik van de website en voorbeelden van wat er allemaal te vinden is via de website van het archief. Een werkelijk eldorado voor genealogen met voorouders uit Amsterdam of omliggende dorpen. Daarna kregen we nog een rondleiding door het monumentale gebouw. Onze gids wist heel veel te vertellen over de historie van het gebouw en de geschiedenis van Amsterdam. Een geslaagd uitstapje.

Op 10 juni hadden we een interessante lezing van Huub van Helvoort met als onderwerp Paleografie, de kunst van het lezen van oude handschriften. Een kunst die de ervaren genealoog niet kan missen. Hij liet ons voorbeelden zien van de hulp die de computer kan bieden bij het ontcijferen van oude handschriften. Aan het eind van de vorige eeuw werd de computer ingezet met het kunnen lezen van gedrukte teksten door OCR (Optical Character Recognition). Vandaag de dag stimuleert de ontwikkeling van algoritmes deze (kunstmatige) intelligentie waardoor we nu in staat zijn om de computer te leren handschriften te herkennen. Van deze nieuwe ontwikkelingen heeft Huub een aantal voorbeelden laten zien van de huidige mogelijkheden en wat we in de toekomst op dit gebied nog kunnen verwachten.

Op 21 september werd een excursie georganiseerd naar het Stadsarchief Kampen. Vanaf 10.00 uur stond de koffie en koek klaar. Wij werden welkom geheten door de stadsarchivaris Floris Joustra. Hij vertelde dat ze van oorsprong een gemeentelijk archief waren en nu uitgebreid zijn met de steden en dorpen, die nu ook onder gemeente Kampen horen. Ze zijn heel blij met hun nieuwe onderkomen, de oude van Heutszkazerne die leeg kwam te staan. Deze is zodanig verbouwd dat het archief aan de eisen voldoet voor het goed bewaren van de collectie. Vervolgens vertelde historicus Otto Ottens ons over de Kampense geschiedenis en ook liet hij ons oude stukken zien, zoals een Mercator-atlas, een charter uit ca.1251 van koning Abel van Denemarken, waarin werd beschreven dat ze handel mochten drijven met de Oostzeelanden en Noorwegen. Tot slot nam Neel Wijshake het stokje over met een verhaal dat was toegespitst op genealogische aspecten. Ze liet ons poppekleertjes zien, die de klederdracht van het weeshuis voorschreef. Daarnaast lag het inschrijvingsboek van het Groot Burgerweeshuis. Hierin werden de kinderen vermeld, die ze opnamen. Het is niet zo dat er alleen arme kinderen werden opgenomen, want er was ook een kolom opgenomen met een beschrijving van wat de kinderen inbrachten. Dit is leuk om na te lezen. Ook liet Neel Wijshake een doopboek zien, waar allerlei leuke anekdotes bij de doopinschrijvingen voorkwamen. Een voorbeeld is dat de ouders niet meer terug naar huis konden omdat de IJssel was bevroren. Na de gezamenlijke lunch hebben we nog een uitgebreide stadswandeling gemaakt onder leiding van een ervaren stadsgids. Een zeer interessante en leerzame wandeling, die ondanks de regenbuitjes toch als zeer geslaagd werd ervaren door de deelnemers.

Op zaterdag 21 oktober 2023 hebben wij in Museum Batavialand een zeer interessante lezing georganiseerd, getiteld "Boeven in de Familie". De titel van de lezing doet het ergste vermoeden, maar Martijn Spruit van het CBG heeft ons laten zien dat er veel informatie te vinden is over voorouders, die met justitie te maken hebben gehad. Er werd uitgebreid ingegaan op de diverse instanties, waar je informatie kunt vinden over voorouders met een justitieel verleden. Allereerst kwam Huis van Bewaring Blokhuispoort in Leeuwarden aan bod. Hier werden van alle gevangenen foto's gemaakt en er werd onderzoek gedaan of men aan de hand van foto's kon zien dat iemand crimineel was. Ook op de website van het BHIC is een register te vinden van ontslagen gevangenen. Op de website www.gevangeninglas.nl van het Gevangenis­museum in Veenhuizen staat een collectie van 1804 afbeeldingen van gevangenen die in Veenhuizen werden opgesloten tussen 1880 en 1935. Het Algemeen Politieblad werd vanaf 1852 ook gebruikt als opsporingsblad van misdadigers, dronkaards en mensen die gevlucht waren uit bv de koloniën in Veenhuizen. Ook wees Martijn Spruit op vele kleine websites of databases, zoals de Bekeuringenregisters uit Hilversum 1878-1890, Arrestantenkaarten uit Rotterdam 1940-1945, Veroordeelden uit Amsterdam 2-de helft 19-de eeuw en ook het boek "Stille getuigen", het fotoboek van de Amsterdamse politie.

Ontwikkeling ledenaantallen.

We zijn het jaar 2023 gestart met 92 leden. In de loop van het jaar hebben 6 nieuwe leden zich aangemeld. Helaas hebben ook 2 leden hun lidmaatschap per 31 december beëindigd. Een lid heeft zich laten overschrijven naar een andere afdeling wegens verhuizing. Een lid hebben we geroeyeerd omdat na enkele betalingsverzoeken de contributie niet werd voldaan. Helaas hebben we ook 2 overleden leden moeten registreren. Dit alles zorgt ervoor dat we het jaar afsluiten met 92 leden.

Voorouderspreekuren.

Met ingang van oktober zijn we gestart met voorouderspreekuur in Zeewolde op de tweede zaterdag van de maand. Naast de andere voorouderspreekuren in Almere, Lelystad, Emmeloord, Dronten en Swifterbant hebben we nu een redelijke dekking over de gehele provincie. Ook de samenwerking met de Historische Vereniging Jan van Arkel in Kampen blijft bestaan, zodat ook onze leden in die regio geholpen kunnen worden als dat nodig is. In Almere in De Nieuwe Bibliotheek hebben we een andere locatie gekregen, op de 2-de verdieping in “Het Nieuwe Leerplein”.

Workshops.

In mei en juni hebben we in samenwerking met De Nieuwe Bibliotheek een tweetal workshops georganiseerd, getiteld “Werken met Aldfaer”. De eerste workshop op 13 mei was al heel snel volgeboekt. 8 aanmeldingen waren van eigen leden die de behoefte hadden om wat meer kennis op te doen over het programma Aldfaer en 4 aanmeldingen van niet-leden die al begonnen waren met hun onderzoek en nu kennis wilden opdoen hoe de gegevens het beste vastgelegd kunnen worden. Omdat we veel meer aanmeldingen hadden hebben we besloten op 13 juni een volgende workshop te organiseren. Ook deze was snel volgeboekt en deze keer hadden we wel allemaal aanmeldingen van niet-leden. Het enthousiasme was er niet minder om en we kunnen terugkijken op twee geslaagde evenementen.

In september hebben we een workshop georganiseerd in samenwerking met de FlevoMeer Bibliotheek in Zeewolde, getiteld “Ontdek je eigen familiegeschiedenis”. Deze was gepland om de mensen in Zeewolde kennis te laten maken met genealogie en als voorloper voor de maandelijkse voorouderspreekuren, die we met ingang van oktober in de FlevoMeer Bibliotheek gaan houden.

Genealogica.

Ook dit jaar is het gelukt om weer 3 interessante edities van Genealogica uit te brengen. Ook is inbreng van artikelen van eigen leden groeiende. We hopen ook voor het komende jaar meer inbreng van onze leden in de vorm van het opsturen van eigen onderzoeken voor de Genealogica. De Genealogica is een blad van leden, door leden, voor leden.

Ledenvergadering.

Op 15 april hebben we in Lelystad, in Museum Batavialand onze Algemene Leden Vergadering gehouden. Na het welkomstwoord van onze voorzitter werd de agenda voor de vergadering goedgekeurd. De eerste mededeling betrof het terugtreden van onze webmaster Wim Sijses, die zijn bestuurstaken per direct heeft neergelegd omdat hij dit niet langer kon combineren met zijn werksituatie. Het jaarverslag werd unaniem goedgekeurd, waarbij een van de leden zijn dank uitsprak voor het vele werk wat door het bestuur was verricht in het afgelopen jaar. Maurice Kruijk en Lidy Kutschruiter waren aan de beurt van aftreden en hebben zich beiden herkiesbaar gesteld. Beiden zijn unaniem voor een periode van 3 jaar herkozen. Ook moeten elk jaar opnieuw de afgevaardigden voor de Algemene Vergadering van het HB gekozen worden. In de plaats van Wim Sijses is Piet Peeters gekozen als 1-ste afgevaardigde. En is er nog een vacature voor 2-de afgevaardigde. Ook werd nogmaals een oproep gedaan aan de leden om zich aan te melden voor de vacatures die er zijn in het afdelingsbestuur. Er is dringend behoefte aan versterking voor een PR medewerker/ webmaster en een algemeen bestuurslid die de taak krijgt de coördinatie van cursussen en workshops op zich te nemen. Hierop heeft Adriaan van den Berg gereageerd en zich

aangemeld voor een bestuursfunctie. Na een inwerkperiode zal hij op de ALV van maart 2024 worden voorgedragen als nieuw bestuurslid. Ook werden de wisselingen in het HB besproken. Daarna werden de nieuwe activiteiten van de afdeling besproken, t.w. 2 workshops met als werktitel “Werken met Aldfaer”, die in overleg met de Nieuwe Bibliotheek worden georganiseerd in mei en in juni. In het najaar starten we ook in Zeewolde met een voorouderspreekuur in de FlevoMeer Bibliotheek. In aanloop naar dit voorouderspreekuur hebben wij in samenwerking met de FlevoMeer Bibliotheek een workshop “Ontdek je eigen familiegeschiedenis” georganiseerd om de inwoners van Zeewolde te laten kennismaken met genealogie. Daarna kwamen de laptops op tafels en konden de aanwezigen vragen stellen en hulp vragen voor hun eigen onderzoek. Hiervan werd goed gebruik gemaakt.

Financiën.

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Ingeschreven in het register van de K.V.K. te
Amsterdam no. 40531257

Afdeling Flevoland

Concept jaarverslag

Uitgaven

	2023	2023	2023	2022	2024
	Begroting	Werkelijk	Verschil	Werkelijk	Begroting
1 Zaalhuur	€ 200,00	€ 194,85	€ -5,15	€ 296,00	€ 375,00
2 Sprekers	€ 650,00	€ 219,30	€ -430,70	€ 445,00	€ 700,00
3 Afdelingsblad	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
4 Bestuurskosten	€ 250,00	€ 58,76	€ -191,24	€ 266,90	€ 250,00
5 Promotie	€ 100,00	€ 279,66	€ 179,66	€ 55,66	€ 350,00
6 Bibliotheek	€ 350,00	€ -	€ -350,00	€ -	€ -
7 Diversen	€ 550,00	€ 256,00	€ -294,00	€ -	€ 600,00
	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totalen	€ 2.100,00	€ 1.008,57	€ -1.091,43	€ 1.063,56	€ 2.275,00

Het bestuur van de NGV afd. Flevoland

W. van der Most

P. Peters

M.A.P.W. Kruijk

Voorzitter

Secretaris

Penningmeester

.....

.....

.....

Werkgroep Marketing & Communicatie.

De werkgroep heeft een paar keer digitaal vergaderd via Teams. Besloten is om de banners te vernieuwen. De huidige banners stralen geen connectie met stamboomonderzoek uit en er is een nieuw ontwerp gemaakt. Hiervan worden 5 doeken besteld en we gaan zelf proberen op welke manier de doeken het best zijn te vervangen. Ook is besloten om een aantal gadgets te laten maken. We hebben zelf een nieuwe boekenlegger ontworpen en de eerste versie daarvan is al in gebruik. Er wordt gezocht naar nieuwe potloden, A6 schrijfblokjes, doosjes met pepermuntjes, ansichtkaarten en bijv. bierviltjes. Ook is

er een lesbief ontworpen, die aan kinderen kan worden verstrekt om ook hen kennis te laten maken met stamboomonderzoek.

Piet Peeters.

Kronieken digitaal. Een nieuwe toekomst voor oud nieuws

Op 26 januari jl vond een bijeenkomst plaats van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen naar aanleiding van het *online* plaatsen van de website <https://kronieken.transkribus.eu>. Deze website is een resultaat van het onderzoeksproject *Chronicling Novelty. New Knowledge in the Netherlands 1500-1850*, geleid door Judith Pollmann, hoogleraar vroegmoderne Nederlandse geschiedenis Universiteit Leiden, en Erika Kuijpers, docent cultuurgeschiedenis Vrije Universiteit Amsterdam.

In de periode 1500-1850 vonden veel wetenschappelijke ontwikkelingen plaats. Doel van de onderzoekers was na te gaan wat gewone mensen daarvan vonden. Lokale kronieken zijn daarvoor een belangrijke bron omdat deze chronologisch een feitelijk verslag geven van gebeurtenissen. De vroege kronieken werden vooral geschreven door edelen, later ontstonden stadskronieken. De eerste kronieken verschenen in Zuid-Europa, daarna verspreidde het genre zich ook in de Nederlanden en Duitsland.

Kronieken werden geschreven door een dwarsdoorsnede van mensen die konden lezen en schrijven. Soms geven ze informatie die je in officiële stukken niet aantreft, zoals ooggetuigenverslagen. Onderwerpen waarover veel werd geschreven in de periode 1500-1850 waren het begin van de Nederlandse Opstand (1560-1570) en de politieke crisis eind achttiende eeuw.

Pollmann en Kuijpers verzamelden voor hun onderzoek zo'n 200 kronieken en selecteerden vooral stads- en dorpskronieken. De kronieken zijn vaak geschreven in de volkstaal en soms zelfs fonetisch opgeschreven. De meeste auteurs waren mannen die ook voor hun beroep schreven zoals juristen en geestelijken, uit de hogere middenstand en met volledige burgerrechten. Vaak schreven zij het stuk omdat ze het ergens niet mee eens waren.

De kronieken zijn ontsloten via <https://kronieken.transkribus.eu>. De transcripties zijn gemaakt door vrijwilligers. De meeste kronieken zijn ook integraal gescand op deze site terug te vinden.

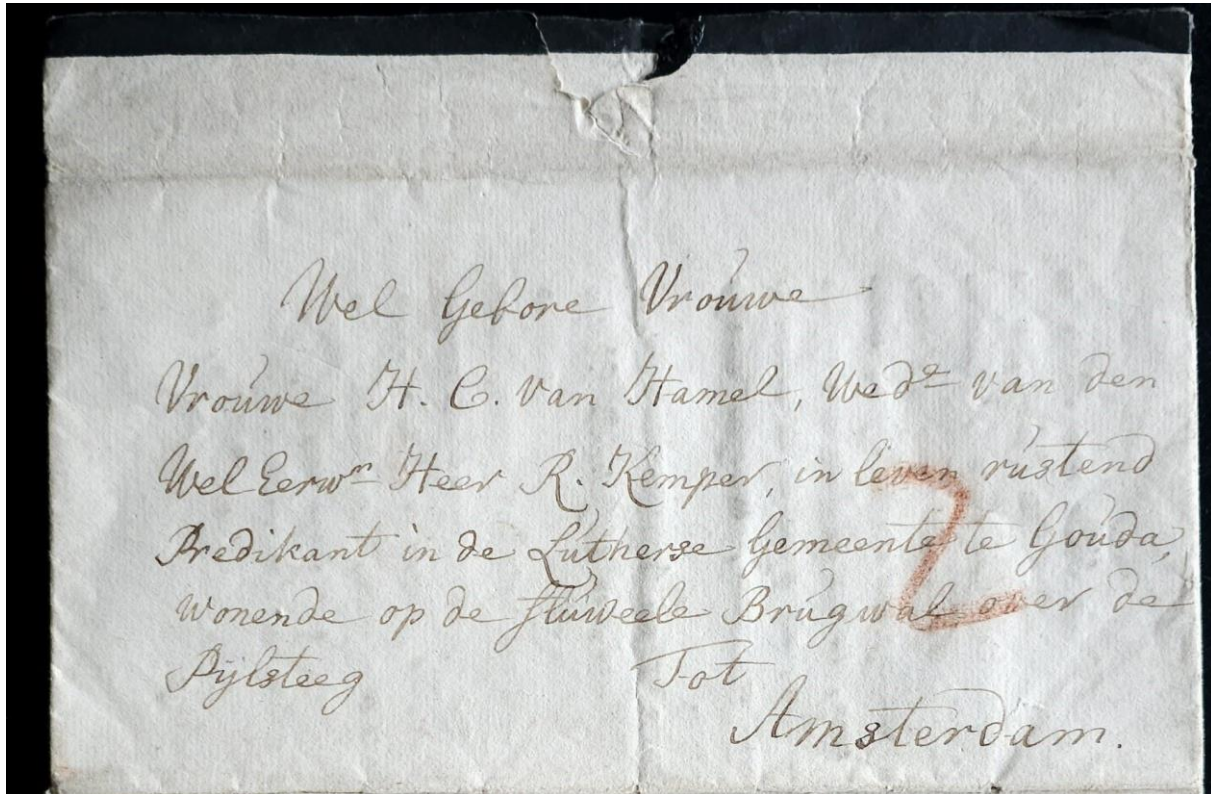
Op de site is als hulpmiddel ook een kaart te vinden waarop je de locaties waaruit de kronieken afkomstig zijn kunt aanklikken. De site is als totaal ook doorzoekbaar op trefwoord en je kunt je zoekresultaat filteren en hoogte fouttolerantie instellen je ook woorden vindt die lijken op je zoekwoord.

Willy van der Most

Een bijzondere rouwbrief in het familiearchief

In het familiearchief van de familie Kruijk bevindt zich een originele rouwbrief uit 1792.

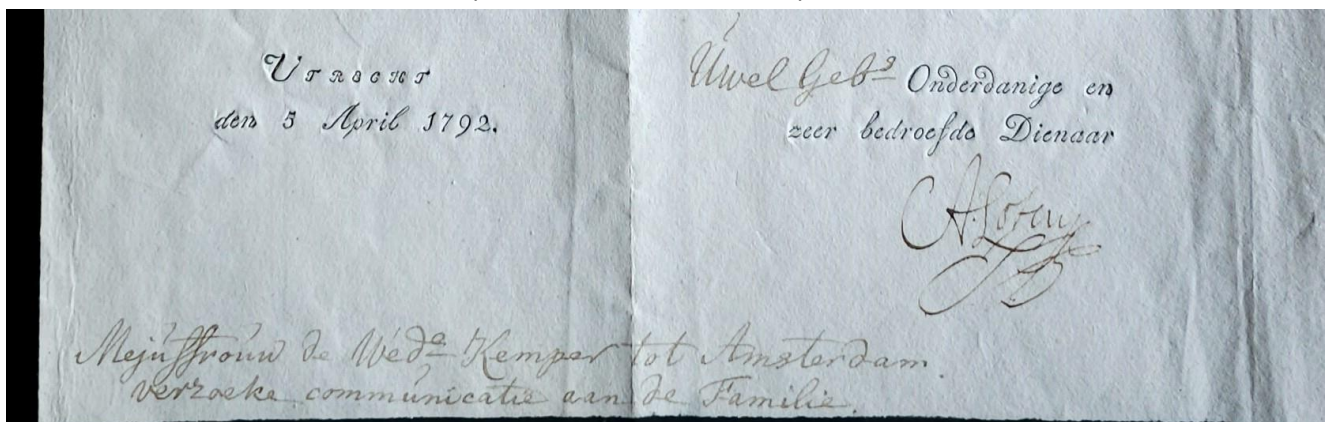
De brief is gericht aan de Wel Gebore Vrouwe Vrouwe H.C. van Hamel, weduwe van den wel eerwaarde heer R. Kemper, in leven rustend predikant in de Lutherse Gemeente te Gouda, wonende op de Fluweele Brugwal over de Pijlsteeg tot Amsterdam.

Wel gebore Vrouwe en nig

Overledene: Lucretia Christina Scheffer.

De brief is gedateerd Utrecht 4 april 1792 en afkomstig van de echtgenoot van de overleden Lucretia Christina Scheffer, de heer A. Loten (= Arnout / Arnoud Loten).

De transcriptie van de brief is luidt volgt:

Wel Gebore Vrouwe en Nigt

Het heeft den vrijmachtigen Heer van Leven en
Dood naar zijn onveranderlijk raadsbesluit behaagd, mijn
zeer waarde en wedergeliefde Echtgenote, Vrouwe
LUCRETIA CHRISTINA SCHEFFER,
na hevige koorts en verzwakking van veertien dagen, heden
morgen de klokke vijf uren, in den ouderdom van vijf en
sestig jaren en vier maanden, uit mijne liefde armen te
rukken en zo ik mag vertrouwen, in zijne eeuwige
Heerlijkheid over te nemen.

Ik heb het van mijn pligt geacht U wel gebore van
dit door mij en mijne kinderen, zo zielgrievend verlies
kennis te geven, niet twijffelende of U wel gebore zult in
deeze onze rechtmatige droefheid wel eenig deel neemen, daar
wij in deeze Overledene een waardig en dierbaar pand moeten
missen, mij in mijne klimmende jaaren zo nodig. Dan
wij wenschen Gode in deeze te zwijgen, den Allerhoogsten
biddende, dat Hij U wel geboren nog lange voor dergelijke
smertelijke sterfgevallen gelieve te bewaren.

Mij aanbeveelende in U wel gebore vriendschap, zo
noem ik mij met alle achting

Wel Gebore Vrouwe en Nigt

Utrecht	U wel gebore Onderdanige en
den 5 April 1792	zeer bedroefde dienaar
	A. Loten

Mejuffrouw de Weduwe Kemper tot Amsterdam
verzoeken communicatie aan de familie

De hierboven vermelde personen komen niet voor in mijn stamboom. Wie waren deze mensen?

De geadresseerde:

Henriette Catharine van Hamel, dochter van Johannes Mattheus van Hamel (1692-1758) en Christina Elisabeth Scheffer (1692-1761). Ze is gedoopt in Utrecht op 13 januari 1724 (Waals-Gereformeerd) en begraven te Leiden op 17 mei 1804. Ze trouwt 17 mei 1756 in Utrecht **ds. Rudolph Kemper**, gedoopt te Amsterdam op 13 mei 1720 (Evangelisch-Luthers), en begraven te Amsterdam op 13 maart 1792 (begraafplaats Nieuwe Lutherse Kerk), Predikant van de Lutherse Gemeente Zutphen 1756-1763, predikant van de Evangelisch Lutherse Kerk van Gouda 1763-1788, Emeritus. Zoon van Joannes Kemper (1684-1768) (Crujdenier) en Sara Swaan (1686-1732. Uit dit huwelijk zijn zes kinderen bekend:

1. Sara Kemper, gedoopt Zuthen 19 juni 1757, overleden Utrecht 21 april 1828, gehuwd Leiden 16 juli 1793 met Goudewijn Heusdans , geboren Culemborg 1745, begraven Amsterdam 15 april 1799, weduwnaar van Barbera Juel;
2. Christina Wilhemina Kemper, gedoopt Zuthpen 21 oktober 1759, overleden Utrecht 6 januari 1848;
3. Dr. Jan Pieter Kemper gedoopt Zutphen 9 augustus 1761, overleden Gouda 19 maart 1838, gehuwd 31 december 1797, Gouda met Johanna Adriana Slicher, geboren Gouda 1781- overleden Gouda 1 januari 1847, dochter van de Goudse burgemeester mr. Jan Jacob Slicher en Wilhelmina Louisa Quarles;
4. Daniel Theodorus Kemper, gedoopt Gouda 25 december 1763, notaris, secretaris van Ouder Amstel, burgemeester Ouder-Amstel (1811-1832), overleden Ouder-Amstel 30 augustus 1832 gehuwd Ouder-Amstel 22 mei 1796 met Johanna Maria Jolles, geboren Amsterdam 20 januari 1774, gedoopt Amsterdam 23 januari 1774, overleden Ouder-Amstel 4 mei 1832;
5. Agneta Kemper, gedoopt Gouda 25 december 1766, overleden Den Haag 27 februari 1830, gehuwd Amsterdam 24 juni 1796 met Jan Tersteeg junior, gedoopt Amsterdam 17 januari 1779, redacteur van de Nederlandsche Staats Courant overleden Harderwijk 15 september 1835;
6. Henrietta Jacoba Kemper, gedoopt Gouda 5 november 1769.

Van hun hierboven vermelde zoon **Dr. Jan Pieter Kemper** (1761 - 1838) is wat meer bekend. Kemper studeerde medicijnen in Leiden en promoveerde aldaar op 11 april 1788. In 1795 werd Kemper benoemd tot stadsarts van Gouda. In 1801 rees er een conflict tussen de stadsartsen Kemper en zijn collega Imans met het stadsbestuur. Beide stadsartsen wensten tegen de zin van het stadsbestuur een eigen apotheek te exploiteren. Toen zij geen gevolg gaven aan de eisen van het stadsbestuur werden zij als stadsarts ontslagen. Zij zetten daarna hun praktijk als apotheekhoudende artsen in Gouda voort, maar vervulden geen taken meer als stadsarts. In 1807 werd aan Kemper de acte van patent voor de uitoefening van het apothekersbedrijf in Gouda verleend.

Als oudst gepromoveerde doctor in de geneeskunst werd dr. Jan Pieter Kemper in 1808 voorzitter van een nieuwe commissie tot geneeskundig toezicht van Gouda. Bij het instellen van deze commissie was door het stadsbestuur van Gouda de eis was gesteld dat binnen twee maanden een nieuw stedelijk geneeskundig reglement op tafel zou liggen. En het was er! De voornaamste inhoud was het aanleggen van een statistiek van de geboren kinderen met vermelding van het geslacht. Voorts de namen van de overledenen met beschrijving van de doodsoorzaak. Voor Gouda betekende dit - afgezien van de Napoleontische conscriptie - de geboorte van de Burgerlijke Stand! [Bron: De invloed van het stadsbestuur op de volksgezondheid in de loop der eeuwen, <https://www.diegoude.nl>].

Dr. Jan Pieter Kemper was ook politiek actief. In 1795 was hij lid van het provisioneel comité van Gouda. In de daaropvolgende jaren maakte hij deel uit van het stadsbestuur van Gouda. In 1815 werd Kemper benoemd tot burgemeester van Gouda. Samen met Van Harencarspel Decker en Van Toulon vormde hij het driehoofdige college van burgemeesters van Gouda. In 1824 werd Van Toulon benoemd tot burgemeester en Kemper en Van Bergen werden benoemd tot wethouder.

Kemper trouwde op 31 december 1798 met Johanna Adriana Slicher, dochter van de Goudse burgemeester mr. Jan Jacob Slicher en Wilhelmina Louisa Quarles.

Wat weten we van de schrijver?

Arnoud Loten (1719 – 1801)

Arnoud (ook vaak geschreven als Arnout) Loten werd op 19 januari 1719 geboren op de hofstede Schade's hoeve, in het dorp Groenekan, Utrecht, als zoon van Johan Karel Loten en Arnoldina Maria Aerssen van Juchen. Hij groeide op in Utrecht. Na het volgen van de Hiëronymusschool ging hij in 1739 naar de Universiteit van Utrecht. In 1740 promoveerde hij in de rechten met een 29 pagina's tellend proefschrift getiteld *Disputatio juridica inauguralis de testamento militis*; het werd gepubliceerd bij 'Traiecti ad Rhenum [=Utrecht] apud Alexandrum van Megen'.

Na zijn promotie kon Arnoud maar moeilijk aan een baan komen. In het najaar van 1746 bezocht zijn vader, Johan Karel Loten, de directeurs van de Compagnie in Amsterdam om te proberen zijn zoon, Joan Gideon, te promoten als raadslid van Indië. Hij lobbyde blijkbaar niet (meer) voor een positie voor zijn jongste zoon in de gelederen van de Compagnie. Arnoud had toen nog steeds geen baan, kennelijk omdat het de familie Loten in die tijd aan invloedrijke familieleden ontbrak. Balthasar Boreel (1673-1744) bewindhebber van de Verenigde Oost-Indische Compagnie en de weldoener die Arnouds negen jaar oudere broer Joan Gideon aan een baan had geholpen bij de VOC, was toen inmiddels overleden.

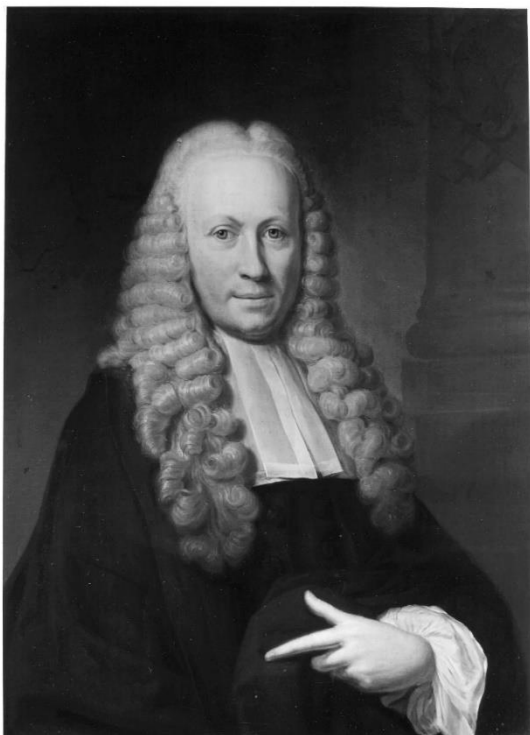

Portret van Lucretia Christina Scheffer (1726-1792), echtgenote van Mr. Arnout Loten. Geschilderd rond 1760 door Hendrik van Velthoven. <https://rkd.nl/nl/explore/images/66176>

In 1748 werd het stadhouderschap in de Republiek hersteld. Dit betekende onder andere dat de stadhouder weer verantwoordelijk was voor de benoeming van magistraten en stads- en gerechtsdeurwaarders in Utrecht. De ridderorde en vooraanstaande Utrechtse regenten, die zich hadden verzet tegen het machtsherstel van de stadhouder, bepaalden niet meer wie tot een openbaar ambt werd gekozen. Stadhouder Willem IV benoemde zijn aanhangers, meestal gerekruteerd uit de lagere echelons van de sociale elite. Zo vroeg Johan Karel Loten in september 1748 aan Henriëtte van Nassau-Zuylenstein, die bekend was met prins Willem IV de belangen te behartigen van zijn zoon Arnoud. De acties van Johan Karel hebben mogelijk een rol gespeeld bij de verkiezing van zijn zoon tot lid van de vroedschap van de stad Utrecht in april 1749. Arnoud verving de in maart 1749 overleden oud-burgemeester van Utrecht, Johan Breijer. Arnoud Loten schreef zijn verkiezing toe aan Johan Daniël d'Ablaing, de luitenant-stadhouder van Utrecht, en aan Jacob Tuyll van Serooskerken. Een plek in de Utrechtse vroedschap was een

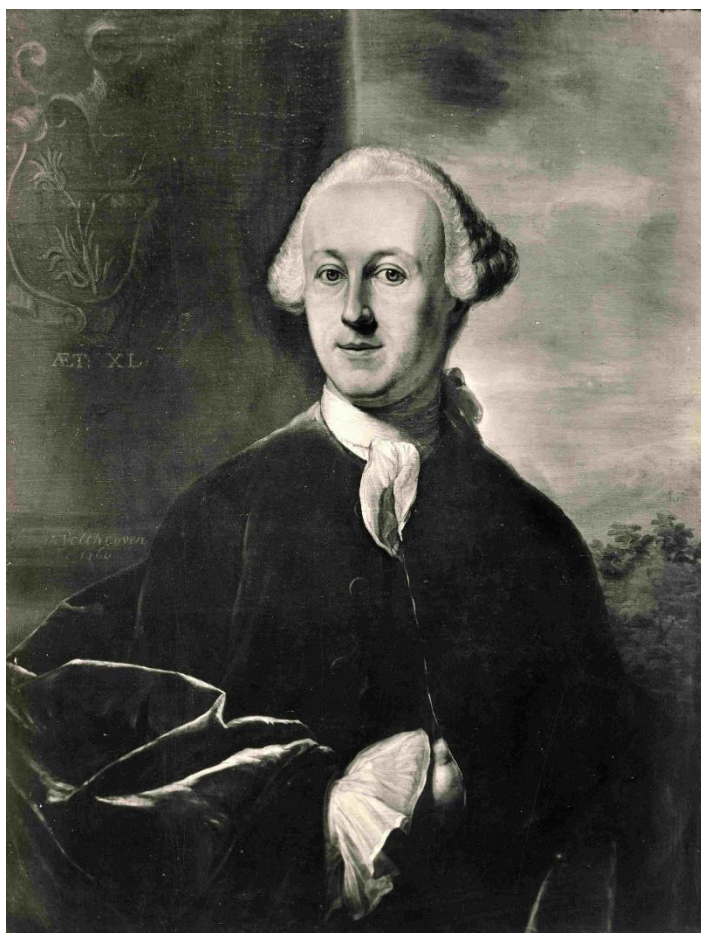
eerste stap in Arnouds succesvolle carrière in de Utrechtse stadspolitiek. Een half jaar later, in oktober 1749, trouwde hij met Lucretia Christina Scheffer. In dezelfde maand werd hij benoemd tot een van de

twalf schepenen van de stad Utrecht. In deze functie was hij verantwoordelijk voor de criminele zaken in de stad. Hij bekleedde deze functie in de jaren 1749-1751, 1753-1755, 1764-1766 en 1772-1773.

Portret van Mr. Arnout Loten (1719-1801).
Geschilderd rond 1760 door Hendrik van Velthoven.
<https://rkd.nl/nl/explore/images/66178>

In de jaren 1755-1757 en 1759-1761 was hij 'cameraar' of plaatsvervangend tesorier van de stad Utrecht, een ambt dat hem 1.660 gulden per jaar opleverde. Een van de twee burgemeesters van Utrecht was Arnoud Loten in de jaren 1762-1764, 1769-1771, 1778-1780, 1785-1786 en 1791-1793. De eerste burgemeester was gouverneur van de stad, de tweede burgemeester kolonel van de schutterij. Het was de gewoonte dat de tweede burgemeester het volgende jaar eerste burgemeester werd. Tijdens de Patriottische Opstand (1781-1787) verloor hij zijn zetel in de vroedschap aan de patriotten (12 oktober 1786). In december 1786 werd hij in een pamflet van de patriotten getypeerd als 'een vrek, een huichelaar en een vrijdenker'. Een jaar later echter, toen de macht van de prins van Oranje door het Pruisische leger werd hersteld, werd Arnoud Loten hersteld als lid van de vroedschap. In 1791 werd hij opnieuw tot burgemeester van de stad Utrecht gekozen. In 1793 was hij tesorier van de Staten van Utrecht. Na de Bataafse Revolutie van 1795 verloor hij echter zijn functies in het openbaar ambt.

Portret van Arnoud Loten, geboren 1719, raad in de vroedschap te Utrecht (1749-1795) en herhaaldelijk burgemeester, overleden 1801. Te halve lijve van voren, met linksboven zijn wapen. Fotoreproductie van een schilderij van Hendrik van Velthoven uit 1760. Bron Utrechts Archief. Let op het wapen linksboven in het portret en het lakzegelwapen van de brief.

In zijn privéleven was Arnoud Loten een bescheiden en nuchter persoon. Dat kan te maken hebben gehad met zijn bescheiden vermogen en inkomen, maar het kan ook zijn aard zijn geweest; hij was zuinig en had een voorkeur voor huiselijke genoegens. In tegenstelling tot zijn broer (Joan Gideon, gedoopt als Jan Gideon Loten) verwees hij in zijn correspondentie nooit naar deelname aan de geneugten van comedy, vrouwelijk gezelschap en openbare huizen. Hij heeft waarschijnlijk nooit modieuze drinkplaatsen zoals Spa bezocht. Kennelijk paste het gangbare Nederlands gereformeerde milieu waarin hij met zijn gezin in Utrecht woonde bij zijn persoonlijkheid. Hij was geïnteresseerd in tuinieren en huurde van 1760 tot 1764 een tuin en een tuinhuis van de stadskoerier Huygens naast het voormalige bastion *Manenburg* op de Utrechtse stadswallen. De tuin liep schuin af van de buitenkant van de aarden stadswering naar de waterkant. Net als zijn broer was hij geïnteresseerd in vogels en in hun correspondentie wisselden ze vaak informatie uit over hun gekooide kanaries, nachtegalen en putters.

Lakzegel van de rouwbrief. Dit lakzegel komt overeen met het familiewapen op het schilderij van Arnoud Loten op vorige bladzijde.

In de jaren 1760 raakte hij geïnteresseerd in wiskunde en astronomie. Hij gebruikte de astronomische instrumenten van zijn broer, waaronder het 12-inch kwadrant gemaakt door John Bird in Londen. Arnoud wisselde informatie over zijn waarnemingen uit met Johann Friedrich Hennert (1733-1813), die vanaf 1764 hoogleraar filosofie en astronomie was aan de Universiteit Utrecht. Uit de correspondentie tussen Joan Gideon en zijn broer Arnoud blijkt dat Joan Gideon nauw betrokken was bij de wiskundige en astronomische activiteiten van zijn broer. Johan Gideon gaf zijn broer praktisch advies over relevante publicaties en het gebruik van zijn wetenschappelijke instrumenten.

Arnoud Loten en zijn vrouw Lucretia Scheffer kregen vijf kinderen, waarvan er slechts twee de volwassen leeftijd bereikten, Johanna Carolina Arnoudina Loten en Joan Gideon Loten. Johanna Carolina Arnoudina was een actief methodiste en correspondeerde tot aan diens dood met de Engelse methodistische predikant John Wesley (1703-1791). Met de dood van Joan Gideon Loten in 1809 verdween de achternaam Loten. Joan Gideons zus Johanna Carolina Arnoudina Loten en haar man Johannes van Doelen zorgden er echter voor dat de naam 'Loten' werd toegevoegd aan hun zoon, de achternaam van Arnoud Christiaan Loten van Doelen.

Arnoud Loten overleed in 1801 en werd net als zijn vader en broers begraven in de familiecrypte in de Utrechtse Jacobikerk.

Joan Gideon Loten (1710-1789)

Over Arnouds negen jaar oudere broer Jan Gideon valt veel meer te vertellen dan over Arnoud zelf, maar omdat dat buiten het kader van dit artikel valt volgt hier enkel een korte beschrijving.

Na zijn jeugd in Utrecht, waar hij vanaf 1722 het Hieronymus Gymnasium bezocht, vertrok Joan Gideon Loten in december 1730 als onderkoopman in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) naar Indië. In Indië bekleedde hij diverse functies. Uiteindelijk wist hij op te klimmen tot gouverneur van Makassar (1744-1750), Raad van Indië voor de VOC en gouverneur van Ceylon (1752-1756). In 1758 keerde Loten als admiraal van de retourvloot terug in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

Naast ambtenaar in dienst van de VOC was hij ook natuuronderzoeker. Op Celebes, Java en Ceylon liet hij naast topografische kaarten vele aquarellen van vogels en vlinders maken door beambten van de VOC. Naast zijn interesse in vogels en vlinders was Joan Gideon Loten ook actief als botanicus, hydrograaf, cartograaf en astronoom. Er is veel correspondentie van en aan hem in de diverse archieven bewaard gebleven. Jan Gideon Loten was zeer belezen in de zoölogische, astronomische, genealogische en geneeskundige literatuur van zijn tijd. Omdat in de Republiek zijn natuurfilosofische belangstelling niet werd gewaardeerd vertrok hij in 1759 naar Londen waar hij wel waardering vond. Hij schonk aquarellen, opgezette vogels en bezoarstenen aan het Brits Museum. In 1760 werd hij gekozen tot Fellow van de Royal Society (FRS) en in 1761 tot Fellow van de Society of Antiquaries van Londen (FSA). In 1781 keerde hij terug naar Utrecht waar hij in 1789 overleed.

In 1795 werd in de Londense Westminster Abbey een indrukwekkend monument voor Joan Gideon Loten

geplaatst. Dit laat wel zien hoezeer hij in Engeland gewaardeerd werd. In 2010 verscheen er een uitgebreide biografie over het leven van Joan Gideon Loten, geschreven door Alexander J.P. Raat.

Joan Gideon Loten trouwde (1^e) in 1733 te Batavia met Anna Henriëtta van Beaumont (1716-1755) en 2^e in 1756 te Bansted, Surrey met Letitia Cotes (overleden 1810). Uit het eerste huwelijk had hij een dochter Arnoudina (Anna) Deliana Carolina (overleden 1756).

Monument voor John Gideon Loten, Westminster Abbey

Tot slot

Van mijn betovergrootvader Bart Kruijk (1825-1874) is al in mijn familie bekend dat hij allerlei gegevens bewaarde, die met de familie te maken hadden. Mijn overgrootvader Simon Kruijk (1862-1932) en (met veel enthousiasme) mijn grootvader W.L. (Wim) Kruijk (1895 – 1980) hebben dit voortgezet en zo is er geleidelijk aan een familiearchief ontstaan. Na het overlijden van mijn grootvader, kwam het familiearchief

van de familie Kruijk in beheer bij de oudste zoon van mijn grootvader, mijn oom, P.A. (Piet) Kruijk (1924 – 2005). Na het overlijden van Piet Kruijk in 2005, bleek dat mijn neven geen belangstelling hadden voor het familiearchief. Ook mijn oudere broer, die daarop in aanmerking kwam had geen belangstelling. Zodoende is het familiearchief onder mijn beheer gekomen. Omdat ik toen al een aantal jaren met stamboomonderzoek bezig was, was ik daar zeer content mee.

Het is een raadsel hoe de rouwbrief van Arnoud Loten in het familiearchief Kruijk terecht is gekomen. Een familieverband met de geadresseerde of de schrijver en zijn echtgenote is er voor zover bekend niet. Het familiearchief bevat wel wat documenten (brieven) van niet-familieleden, maar in die gevallen betreft het personen en families die met de familie Kruijk bevriend waren.

Mijn oom Piet Kruijk (1924 – 2005), die het archief voor enige jaren onder zijn beheer had, zal de brief niet op een veiling hebben gekocht. In dat geval zou de brief niet in het familiearchief zitten, of anders had hij wel enige context bij de brief vermeld.

Van hem is bekend dat hij wel eens boeken en oude kaarten bij antiquariaten kocht. Veilingen zal hij ook hebben bezocht. Hij heeft het archief grotendeels geordend en de brief in een map opgeborgen. Hij moet de brief hebben gezien. Als hij de brief bij een antiquair of op een veiling had gekocht zal hij deze nooit in een map van het familiearchief hebben opgeborgen. En stel, hij zou dat wel hebben gedaan, dan zou hij er op zijn minst enige context in de vorm van een notitie hebben bijgevoegd, zoals hij dat heeft gedaan bij zowat al het materiaal dat hij heeft geordend. Maar de brief ligt in het familiearchief zonder enige aantekening over wat het is of van wie afkomstig. Mijn conclusie is dat Piet Kruijk de brief in de spullen van zijn vader, mijn grootvader, heeft aangetroffen.

Mijn grootvader (W.L. Kruijk) zal de brief zeker niet hebben gekocht op een veiling. Ondanks zijn grote interesse in de familie- en in lokale geschiedenis, was hij niet het type dat op veilingen en bij antiquariaten oude boeken en dergelijke kocht. Bovendien had hij daar de middelen niet voor. Voor mijn overgrootvader en betovergrootvader (Bart Kruijk) geldt hetzelfde. Hier wreekt zich de brand in 1908 waarbij een groot deel van het familiearchief verloren is gegaan (zie mijn artikel in de Genealogica jaargang 33, nr. 2 mei 2017). Heeft mogelijk een familielid voor de weduwe Van Hamel gewerkt?

Maurice Kruijk

Bronnen:

- The Life of Governor Joan Gideon Loten (1710-1789), Alexander J.P. Raat, 2010, uitg. Verloren.
- <https://hetutrechtsarchief.nl/2-uncategorised/645-stadsbestuur-1614-1795>.
- <https://www.openarchieven.nl/>
- <https://www.genealogieonline.nl/>

Arnoud Loten en de Patriotse opstand (1781-1787)

Inleiding

Als vervolg op mijn artikel over de door Arnoud Loten aan zijn nicht geschreven rouwbrief ga ik in dit artikel dieper in op de Patriottentijd in Utrecht (1781 – 1787) en de rol daarin van Arnoud Loten. Als een van de belangrijkste regenten van de stad Utrecht was Arnoud Loten nauw betrokken bij de Patriotse Opstand. De stad Utrecht wordt gezien als het centrum van de patriottenbeweging. Hij was een regent die zich verzette tegen de veranderingen in de positie van de stadhouder. Zijn houding tijdens de patriottenopstand is redelijk goed gedocumenteerd.

De patriottentijd in vogelvlucht

De Republiek der Verenigde Nederlanden bevond zich in de tweede helft van de achttiende eeuw in diepe crisis. De Gouden Eeuw was definitief voorbij. De Republiek was in verval geraakt: politieke stagnatie, economische achteruitgang en sociale ellende teisterden het land. Daarnaast had de Republiek haar machtspositie verloren aan Groot-Brittannië. Dit werd weer eens pijnlijk duidelijk in de Vierde Engelse Oorlog (1780-1784), een oorlog die Groot-Brittannië glansrijk won.

In de nacht van 25 op 26 september 1781 werd in verschillende steden het anonieme pamflet *Aan het Volk van Nederland* verspreid. In dit pamflet, deed de anonieme schrijver, die zich had laten inspireren door de Amerikaanse Revolutie, een felle aanval op stadhouder Willem V, wiens macht hij veel te groot vond en die hij verantwoordelijk stelde voor de smadelijke nederlagen van de Republiek in de oorlog met Groot-Brittannië. Veel later bleek dat het pamflet geschreven was door Joan Derk van der Capellen tot den Pol (1741-1781).

De ellendige situatie waarin de Republiek verkeerde leidde tot steeds meer onvrede. De scherpe kritiek in het pamflet was kennelijk veel Nederlanders uit het hard gegrepen. Het pamflet vormde de aanzet voor een hervormingsbeweging: de patriotten. De onvrede sloeg om in actief verzet. De patriotten keerden zich tegen het aristocratische bestuur. Zij gaven de stadhouder en zijn aanhangers de schuld van alles en eisten ingrijpende hervormingen. Zij vonden dat het volk 'vrij' en 'soeverein' was en zelf moest kunnen bepalen wie er over hen regeerde. Niet een beperkt aantal rijke families, maar alle burgers moesten kunnen deelnemen aan het politiek bestuur. NB: grote groepen burgers bleven overigens buitengesloten; alleen burgers die minstens 20 jaar oud waren en minstens f 150,- belasting betaalden telden mee. De in hun ogen met teveel macht uitgeruste stadhouder Willem V moest het vooral ontgelden. Zo ontstonden er twee kampen: de aanhangers van stadhouder Willem V en de patriotten.

De strijd tussen deze twee kampen werd aanvankelijk gestreden door middel van het publiceren van een grote hoeveelheid pamfletten, brochures, spotprenten en tijdschriften, die het verval van de Republiek in kaart brachten en de andere partij bekritiseerde. Al vrij snel radicaliseerde de patriotten. Zij wilden hun opvattingen over politiek bestuur met geweld doorvoeren en richtten daarom, in het hele land, vrijkorpsen op. Dit waren clubs van burgers die zich bewapenden, met als doel de macht over te nemen. In feite raakte de Republiek in de jaren 1786-1787 verzeild in een toestand van burgeroorlog. In diverse steden dwongen de patriotten het lokale bestuur tot het aanstellen van patriotsgezinde bestuurders. Hierbij werd vaak bedreigd met hun vrijkorpsen.

Holland, Overijssel en Groningen gingen over in patriottische handen, Zeeland en Gelderland bleven prinsgezind en Utrecht en Gelderland waren verdeeld. Binnen elk gewest, binnen iedere stad en dorp was partijstrijd. Het heersende patriots-, dan wel prinsgezinde gezag deed er alles aan om manifestaties van de kant van de tegenstander te onderdrukken.

De stad Utrecht was het centrum van de beweging. Na inwilliging van de eis tot herstel van de schutterij streefden de Utrechtse patriotten naar volksinvloed op het bestuur. Met harde acties als omsingeling van het stadhuis wisten ze de regenten tot concessies te bewegen. In 1786 grepen ze uiteindelijk de macht en voerden ze een democratisch bestuursreglement in.

Nadat de patriotten in Den Haag aan de macht waren gekomen en stadhouder Willem V het commando over het Haagse garnizoen hadden ontnomen, vluchtte de stadhouder op 15 september 1785, met zijn gezin, naar het veilige Nijmegen.

In september 1786 heroverden stadhouderlijke troepen met miniem wapengeweld de Gelderse stadjes Hattem en Elburg nadat daar in de zomer van datzelfde jaar de patriotten aan de macht waren gekomen. Hoewel de gevechten weinig voorstelden, was de politieke impact ervan groot: ze verscherpten de tegenstellingen en leidden tot verdere militarisering van het conflict.

In mei 1787 kwam het tot een militair treffen bij Vreeswijk, waarbij diverse doden vielen en de Utrechtse patriotten de stadhouderlijke soldaten versloegen. Hoewel van gering militair belang, buitte de patriotsgezinde pers de zege volledig uit in allerlei propagandistische pamfletten en liederen. Ondanks het feit dat het maar een kleine nederlaag betrof, toonde deze aan dat de prins niet meer zelf de binnenlandse orde onder controle had. Bovendien kwam Amsterdam enkele dagen later stevig in patriotsgezinde handen nadat het prinsgezinde Bijltjesoproer (30 mei 1787) werd neergeslagen.

Om de patriotse omwenteling te stuiten en weer te worden hersteld in zijn oude waardigheden was stadhouder Willem V van plan naar Holland te gaan om daar 'de orde te herstellen'. Omdat de Staten het hoogste gezag vormden aan wie de stadhouder formeel diende te gehoorzamen was stadhouder Willem V van mening dat hij alleen naar Den Haag kon reizen op uitnodiging van de Staten van Holland. Echter, aangezien de patriotten in de Staten van Hollandse de overhand hadden zouden zij de prins natuurlijk niet vragen naar Den Haag terug te komen. Hierop ontstond het plan dat prinses Wilhelmina van Pruisen, de echtgenote van stadhouder Willem V, naar Den Haag zou gaan. Zij zou in Den Haag de prinsgezinde minderheid in de Staten van Hollands overreden om, namens de gehele Staten van Holland, de prins te verzoeken naar Holland te komen.

Prinses Wilhelmina van Pruisen, de vrouw van stadhouder Willem V, wordt op 28 juni 1787 bij het dorpje Goejanverwellesluis tegengehouden door een patriottisch vrijkorps. Ze moet wachten in de boerderij van Adriaan Leeuwenhoek en mag voorlopig niet verder.

Op 28 juni 1787 reisde prinses Wilhelmina van Pruisen naar Den Haag. Haar bestemming bereikte ze niet. Onderweg, bij Goejanverwellesluis, werd ze aangehouden door een groep patriotsgezinde burgers die haar tijdelijk vastzetten in een boerderij. Er werd haar te verstaan gegeven dat ze Holland niet verder in kon reizen zonder goedkeuring van de Staten in Den Haag. Ze kreeg een overnachting aangeboden in Schoonhoven en keerde de volgende dag terug naar Nijmegen. Overal in het land braken nu ongeregelde heden uit. Dit ging gepaard met geweld en plunderingen van huizen. Diep beledigd riep prinses Wilhelmina de hulp in van haar broer, koning Frederik-Willem II van Pruisen. Op 13 september 1787 stak een leger van 25.000 Pruisische troepen de grens met de Republiek over om de orde te herstellen. De patriotten werden met gemak verslagen en vele van hen weken uit naar Frankrijk. De Oranjegezinde regenten keerden terug op het kussen. Lang duurde dit niet. Met de inval van het Franse leger in 1795 keerden vele patriotten weer terug en stichtten met de Fransen de Bataafse Republiek (1795-1806).

Utrecht in de patriottentijd

Om iets te kunnen begrijpen van de eisen van de patriotten in Utrecht volgt eerst een korte geschiedenis van het Utrechtse stadsbestuur.

De meeste steden in de vroegmoderne tijd kenden een regering bestaande uit gekozen mannelijke poorters, die zitting hadden in de vroedschap. In de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden bestond een stadsbestuur uit de magistraat en de vroedschap. De magistraat (of stadsregering), de vier of zes burgemeesters en/of schepenen, hielden zich bezig met het dagelijks bestuur van de stad. In de meeste

steden werden de burgemeesters voor een periode van vier jaar gekozen. De vroedschap stelde de magistraat aan, die in de regel uit eigen gelederen kwam. Er was daarbij sprake van een ingewikkeld stelsel van loting en in de meeste gewesten vanaf 1748 van voordrachten aan de stadhouder.

De vroedschap werd bijeengeroepen bij financiële kwesties, en altijd bij verkiezingen voor de bezetting van belangrijke posten. Dan ging het voornamelijk om het dienen van de economische belangen, waarin de leden van de vroedschap een belangrijk aandeel hadden. In tegenstelling tot magistraten werden vroedschapsleden voor het leven benoemd. De vroedschap van Utrecht telde veertig leden. Ze kozen in de maand januari een of twee nieuwe burgemeesters en vertegenwoordigers naar de Provinciale Staten. Lidmaatschap was in principe een kwestie van uitverkiezing (coöptatie) en niet van erfopvolging.

Het systeem van coöptatie was tijdens het Tweede Stadhoudersloze Tijdperk (1702-1747) tot grote perfectie gebracht door de regenten. 'Contracten van correspondentie' waren waterdichte afspraken tussen groepen ('facties') in de vroedschap over functieverdeling en beleid.

Een dreigende Franse inval in 1747 veroorzaakt een volksoproer en bracht stadhouder Willem IV aan de macht. Het stadhouderschap werd nu erfelijk en de stadhouder kreeg grotere bevoegdheden dan ooit. In Utrecht werd het regeringsreglement van 1674 in ere hersteld. Dit regeringsreglement gaf de stadhouder het recht elk jaar (op 12 oktober) te beoordelen of de vroedschapsleden 'gecontinueerd' konden worden. Zo kon de stadhouder hen opnieuw voor een jaar aanstellen of door anderen laten vervangen. De vroedschap maakte een nominatie van vier vroedschapsleden op, waaruit de stadhouder twee burgemeesters aanstelde, en een nominatie van vierentwintig vroedschapsleden, waaruit de stadhouder twaalf schepenen koos.

Stadhouder Willem IV werd na zijn voortijdig overlijden opgevolgd door zijn zoontje Willem V. Omdat Willem V nog een kind was, werd de feitelijke macht in de provincies uitgeoefend door luitenant-stadhouders. Toen Willem V eenmaal meerderjarig was geworden liet hij deze situatie in stand.

Als trouwe aanhanger van de Stadhouder stond Arnoud Loten op goede voet met de luitenant-stadhouder van Utrecht, Willem Nicolaas (Lange Klaas) Pestors (1717-1794). Hij was de leider van de Pestoriaanse Cabale ("Cabale" was een scheldwoord dat wij nu zouden vertalen met "klik"), een samenwerkingsverband van Utrechtse regenten die onderling de belangrijkste ambten verdeelden. In de jaren 1780 werd Arnoud Loten door zijn tegenstanders beschouwd als de lakei van Pestors. Zijn positie was vergelijkbaar met die van een Engelse "party whip"; aangesteld om discipline af te dwingen. Arnoud Loten was er verantwoordelijk voor dat de raadsleden stemden volgens de wensen van Pestors. Wekelijks beslisten de 24 leden van de Utrechtse vroedschap onder leiding van voorzitter Pestors, of bij diens afwezigheid, onder leiding van Arnoud Loten. Veel zeer gewilde functies en opdrachten gingen naar Pestors' directe vrienden en familie. De benoeming van Arnoud Loten in 1769 tot de functie – kennelijk een sinecure – van Superintendent van de Domeinen van de Erfprins stadhouder was waarschijnlijk het gevolg van Arnouds relatie met Pestors. In de Utrechtse patriottenpers werd hij een handlangers van Pestors genoemd.

Portret van Willem Nicolaas Pesters (1717-1794), Vervaardiger Jean Fournier (Parijs (?) ca. 1700 - 1765 Den Haag), Centraal Museum Utrecht

Begin 1783 viel het Utrechtse stadsbestuur de corruptie en vriendjespolitiek van Pesters aan. De burgers protesteerden tegen het recht van de stadhouder om mensen aan te stellen om de beste posities van de stad in te vullen. Desondanks bleef Arnoud Loten een trouwe aanhanger van zowel de stadhouder als van Pesters.

De vroedschap gaf in 1783 morrend toe aan de druk vanuit de burgerij om de schutterij te activeren. Zo werd in dat jaar de oprichting van een exercitiegenootschap of vrijkorps, Pro Patria et Libertate, toegestaan. Deze oefende onder veel belangstelling in het Sterrenbos bij de Catharijnesingel. Dit vrijkorps onder leiding van de Ceylonees Pieter Quint Ondaatje en Johan van Lidt de Jeude ontwikkelde zich tot een politiek gezelschap. Zij waren van mening was dat niet de stadhouder, maar de exercitiegenootschappen de leden voor de vroedschap zouden moeten kiezen. Al spoedig kwam het tot eisen om het stedelijk bestel te hervormen. De vroedschapsleden waren niet ongevoelig voor de politieke druk.

In januari 1784 kreeg burgemeester Arnoud Loten bezoek van enkele Utrechtse burgers. Baron Gijsbert Jan van Hardenbroek (1719-1788), voorzitter van de Ridderschap van Utrecht en vriend van Arnoud Loten, beschreef het voorval in zijn Gedenkschriften: "[L]e week bezochten verscheidene van de belangrijkste burgers burgemeesters en oud-burgemeesters, waarbij zij erop aandrongen zich strikt aan hun reglement te houden enz. Toen ze bij het kantoor van Loten kwamen, liet zijn knecht de burgers in de gang staan en vroeg hen of hij hun boodschap niet zelf aan zijn meester kon overbrengen. Zij antwoordden dat dit niet mogelijk was omdat zij de burgemeester persoonlijk waren komen spreken, waarop mevrouw Loten verscheen, die waarschijnlijk tegen haar bediende zei: "Ongemanierde bruit, waarom hebt u de heer niet in de voorkamer uitgenodigd", waarop de bediende deed wat hem gevraagd werd. Enige tijd later ging de heer Loten naar de burgers, maar wat er daarna gebeurde is niet bekend. Een ander verhaal ging dat de dochter van Loten de burgers naar het huis terugriep en met dat doel het huis uitging, maar degenen die waren vertrokken, weigerden terug te keren.

Nadat er in december 1783 een plaats was vrijgefallen in de vroedschap ging de vroedschap er begin 1784 toe over zelf een nieuw lid aan te stellen. Met de benoeming van de (aanvankelijke) patriot Van Voet van Winssen werd de stadhouder gebruuskeerd. Besluiteloos als hij was, reageerde hij niet, waardoor Pesters op een zijspoor werd gezet. In het vacuüm dat nu ontstond, kwamen verschillende concrete voorstellen tot bestuurlijke hervorming. Daarin werden verkiezingen van de vroedschap en permanente controle door burgergecommitteerden voorgesteld. Dit democratisch concept-reglement werd de komende jaren inzet van de politieke strijd.

In maart 1785 kwam het tot een harde confrontatie tussen patriotten en regenten toen de vroedschap op een opengevallen plaats Jonathan Sichterman, een verklaard tegenstander van het concept-reglement, benoemde. De patriotten waren de vriendjespolitiek zat. Er ontstaat een heftig protest tegen de benoeming. Een woedende menigte verzamelde zich voor het stadhuis. Pieter Ondaatje houdt de regenten voor dat ze moeten buigen voor het volk, waaraan ze hun positie te danken hebben en eiste van de vroedschap dat ze de benoeming ongedaan zouden maken. De regenten zijn geïntimideerd en geven toe, waarna het volk huiswaarts gaat. Maar zodra het gevaar geweken is, gaan de regenten zelf in de aanval. Onmiddellijk verbieden zij elke vorm van samenscholing.

Aan het eind van het jaar 1785 voerden de patriotten de druk weer op om het democratisch concept-reglement ingevoerd te krijgen als basis voor het stedelijk bestuur. De tactiek van de stadhuisbelegering werd op 19 december 1785 opnieuw toegepast. Op die dag komen de compagnieën van de schutterij ongewapend bijeen bij het stadhuis waar de raad vergadert. Burgemeester Arnoud Loten weigert aanvankelijk een verzoekschrift van de burgers aan te nemen. Zijn collega burgemeester Van Bronckhorst wist hem op andere gedachten te brengen. Adrianus Hoevenaar wordt met een deputatie van zeven man het stadhuis binnengelaten en legt een beleefd ultimatum over: de raad dient zonder verder voorbehoud en onvoorwaardelijk het stedelijk gedeelte van het concept-reglement aan te nemen en binnen drie maanden in te voeren, met of zonder goedkeuring der Staten. De raad wordt gedwongen een avondvergadering uit te schrijven op diezelfde dag. De meerderheid van de vroedschapsleden hadden het niet gewaagd naar de speciaal belegde avondvergadering te komen onder het "hebbende op den 11 maart laatstleden reeds geleerd, wat 't is des avonds, wanneer zo meenigte volk vergadert is bij 't stadhuys, in den Raad komen, wanneer alsdan bij den donker dwingen, dreigen en schelden, zoo niet erger kan plaats hebben".

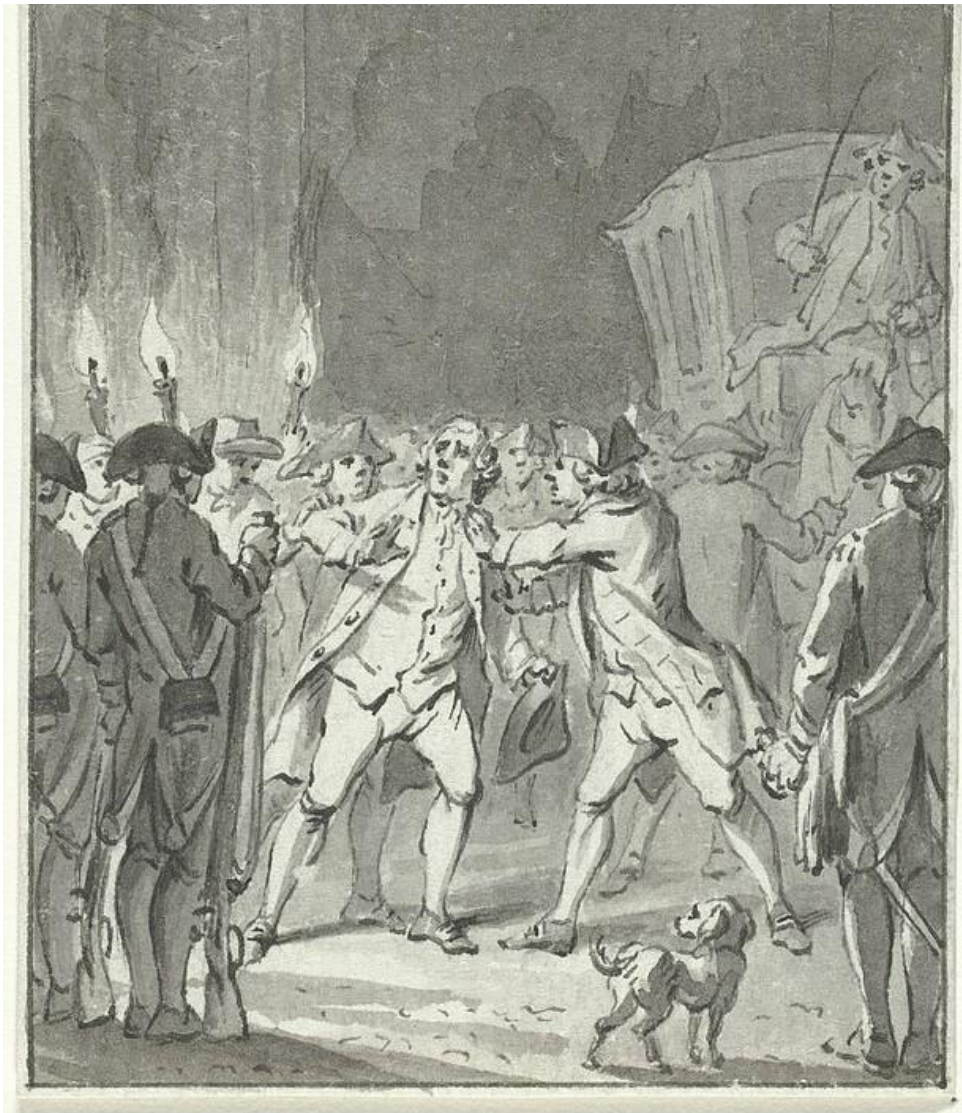
Zonder quorum kan er niets besloten worden. Het volk wordt boos.

Na de mislukte avondvergadering stapte burgemeester Loten, samen zijn collega burgemeester Bronckhorst, in zijn rijtuig om naar zijn huis aan het Kerkhof van Oudmunster te worden gebracht. De menigte probeert de paarden tegen te houden. "Toen burgemeester Loten op de 19e [december 1785] naar huis wilde rijden, werd zijn rijtuig door een menigte zo gewelddadig tot stilstand gebracht dat de paarden zich voortsleepten en toen op hun knieën vielen; toen de koetsier weer met zijn zweep knalde, reed het rijtuig verder door de Choorstraat, zo hevig zwaaiend dat we vreesden dat het tegen de hoek van een portiek zou stoten. Zeker 50 mensen waren al naar het huis van burgemeester Loten gelopen; Ze hielden hem tegen toen hij uit zijn rijtuig stapte en stonden erop dat hij terugkeerde naar het stadhuis". De burgemeester probeert de stoep naar zijn voordeur op te komen, maar boze lieden grijpen hem bij de panden van zijn jas en trekken in een richting tegengesteld aan die waarin de burgemeester wil gaan. 'Hier weder naar 't Stadhuis, jou dit en dat' wordt er geroepen. Toen hij worstelde om zijn veranda te beklimmen, werd hij zo hevig tegengehouden dat zijn vrouw en zoon, die uit het huis op de veranda

kwamen, riepen: "Moord, Help", wat de burgemeester naar men gelooft ook eens heeft geroepen. Dan verschijnen Lotens zoon en bedienden op de stoep, pakken de burgemeester bij de armen en trekken hem de stoep op, terwijl de menigte de burgemeester niet los wil laten. 'hou vast, hou vast, den donder sal tog niet ontsnappen' roept het volk. Intussen heeft de koets kans gezien te verdwijnen, met de andere burgemeester die niemand heeft opgemerkt omdat hij onder de bank was gekropen.

Van Hardenbroek schreef dat iemand die diezelfde avond nog bij burgemeester Loten op bezoek ging, 'hem meerder kwaad en gestoort dan ontstelt vond'. De dokter hoefde zelfs niet te komen om hem te aderlaten, zoals hij het een ander raadslid had moeten doen die de emoties van die avond te veel waren geworden. Enkele dagen later vertelde Jan Kol (1726-1805), rentmeester van de Ridderschap van Utrecht, aan Van Hardenbroek dat, "toen hij de avond van de 19e zijn portiek beklom, burgemeester Loten een deel van zijn overjas verloor, dat hij zelfs achterover tegen de leuning van het portaal werd geduwd, en dat hij zonder de hulp van schout Johan Oskam en enkele van diens mannen waarschijnlijk in elkaar zou zijn gezakt".

Burgemeester Loten had er die avond meer bij ingeschoten dan zijn jas. Hij was zijn waardigheid kwijt. De volgende drie maanden verscheen burgemeester Loten niet op het stadhuis wegens 'ongesteldheid'.

De Utrechtse burgemeester Arnoud Loten door woedende burgers aangevallen. Rijksmuseum

De volgende dag, 20 december 1785, kwam de raad of vroedschap opnieuw bijeen. De schutterij en het volk stonden dicht opeengepakt rondom het stadhuis. De vroedschap zat feitelijk opgesloten in het

stadhuis en geeft onder hoge druk toe. De raad zegde toe het concept-reglement over drie maanden in te voeren. De staten van Utrecht verklaarde het vroedschapsbesluit onwettig, omdat het onder dwang was genomen. De Utrechtse vroedschap beaamde dat. Met verschillende verzoekschriften drongen de patriotten aan op uitvoering van het in december genomen besluit. Toen duidelijk werd dat er op de afgesproken datum, 20 maart 1786, geen sprake zou zijn van de invoering van het democratisch reglement, vond er weer een insluiting van het stadhuis plaats. De vroedschap stond na lang aarzelen toe dat de schutterij de eed op het reglement aflegde. Een kleine minderheid bleef tegen.

Montering van de Utrechtse scherpsschutters, ca. 1787, anoniem, 1787 – 1790. Onderdeel van een serie van 32 tekeningen van de verschillende monteringen (uniformen) van patriotse schutterijen en burgerkorpse in Nederland in 1787. Rijksmuseum.

In de loop van het voorjaar en de zomer spitsten de tegenstellingen zich steeds verder toe. Eind juli werd de toestand kritiek, toen de schutterij niet meer in de hand te houden was en op eigen initiatief het commando wijzigde. Enkele dagen later, op 2 augustus 1786, nam de schutterij de macht over in de stad. Op zeven patriotsgezinde leden na werd de hele vroedschap afgezet. Op 28 augustus 1786 werden vijftien nieuw gekozen (patriotsgezinde) raadsleden beëdigd tijdens een indrukwekkende ceremonie op het Neudeplein. Het is, achterafgezien, het hoogtepunt van de Utrechtse Patriottenomwenteling. De Staten van Utrecht erkenden de machtsovername niet en verplaatsten hun zetel naar Amersfoort.

In tegenstelling tot de Gordon-rellen (Londen 1780, met naar schatting 300 tot 700 doden) of de Wilkes-demonstraties, waarvan Arnouds' broer Joan Gideon Loten in Londen getuige was geweest, vonden dronken rooftochten niet plaats tijdens de Patriottenopstand in Utrecht. Wel werden vooral prinsgezinde inwoners lastiggevalen en enkele huizen geplunderd. De sfeer in de stad van die tijd was echter beslist zeer gespannen en als een vorm van steunbetuiging braken menigten regelmatig ruiten van de regenten.

Het moet Joan Gideon Loten dus hebben herinnerd aan de omwenteling in Londen. Hij zal daarom gevreesd hebben voor intimidatie door de patriotten en hun burgermilitie.

Van John Wesley (1703-1791), Engels predikant en grondlegger van de Methodistenkerk, die eind augustus 1786 Utrecht bezocht, weten we iets over Arnoud Loten en zijn familie in deze roerige periode:

vr[dag] 25 augustus 1786. [Utrecht] Ik bleef de hele dag dicht bij mijn werk. Ik dineerde bij meneer Loten, waar een verscheidenheid aan eten was zoals ik nog nooit aan de tafel van een edelman heb gezien, noch in Engeland, noch in Ierland. [...]

's Avonds legde ik uit tot een uitgelezen gezelschap van zeer eerbare dames, Matthew 7:24;

Juffrouw Loten interpreteert voor mij zin voor zin: [...]

Zon[dag] 27 [augustus 1786]. [...] Na de dienst ging ik nog een keer naar meneer Loten. Zowel mevrouw Loten als hij kwamen met opzet naar de stad om mij te zien; anders zou hij daar bij de huidige stand van zaken weinig troost kunnen vinden. De Burgers hebben allen toegestemd hun burgemeesters af te zetten en in hun plaats nieuwe te kiezen; die morgen een eed zullen afleggen op een schavot dat op de open markt is opgericht, niet de Prins van Oranje, maar aan de stad Utrecht. Daartoe hadden ze alle Prinselijke Garde verdreven en Burgers bij alle poorten geplaatst.

Patriotten op de Neude in 1786

Op 12 oktober (1786), de traditionele dag van de jaarlijkse bestuurs-vernieuwing en beëdiging, vond in een speciaal gebouwde vrijheidstempel op de Neude de eedsaflegging plaats door de volgens de nieuwe regels gekozen burgemeesters, schepenen en raadsleden, ten overstaan van de Utrechtse bevolking.

Arnoud Loten verloor zijn functie als burgemeester en lidmaatschap van de vroedschap. Een jaar later, in september 1787 kwam er een einde aan de patriottenopstand in Utrecht. Een leger van ongeveer 26.000 Pruisen stak de grens van de Republiek over. Het verzet tegen het Pruisische leger smolt weg. Simon

Schama vatte de situatie onovertroffen samen: "Jaren van parades, exercities, manoeuvres en krijgsvolgende bombast gingen in de algemene ontzetting over de opmars van de Pruisische legers in rook op". De Utrechtse vrijkorpisten, die zich maandenlang op de 'verdediging' van hun vrijheden hadden voorbereid, smeten in het stadhuis hun geweren walgend op de grond of gooiden ze in de gracht. De burgers die zich in veiligheid wilden brengen, kregen het advies de stad vóór drie uur s' nachts te verlaten en tegen de avond van de 15e stond er op het Neude een deerniswekkende menigte die zichzelf plotseling op onverklaarbare wijze vluchteling geworden zag. Allereerst marcheerden de patriotse troepen de stad uit, gevolgd door de patriotse raadsleden en redacteuren en uitgevers van patriotse tijdschriften; en aan het eind, met handkarren en wagens, kwamen de moedeloze families van vrijkorpisten en burgers. Laat in de middag van de 16e marcheerden de troepen van de prins en de Pruisen de lege stad binnen. Zo weer aan de macht hersteld, herstelde de prins het voormalige stadsbestuur van Utrecht en werd Arnoud Loten opnieuw de voorlopige eerste burgemeester van de stad.

Het Pruisische leger verdrijft de patriotten uit Utrecht. Gezicht op de stad Utrecht. Rechts staan de Pruisen gereed de stad binnen te trekken, terwijl de patriotten links uit de Catharijnegat wegtrekken.

Maurice Kruijk

Bronnen:

- Patriotten en Bevrijders: revolutie in de Noordelijke Nederlanden, 1780/1813. Simon Schama, Agon 1989.
- The Life of Governor Joan Gideon Loten (1710-1789), Alexander J.P. Raat, 2010, uitg. Verloren.
- De Burgher en de Burgemeester, door Jhr. Mr. H.G.A. Hooft, De Prom, 1994.
- Historiek 22 november 2021.
- Goejanverwellesluis, De strijd tussen patriotten en prinsgezinden, 1780-1787, 2000 door Arie Wilschut, Verloren Verleden, uitg. Verloren.
- Utrecht in beroering, Patriotten en Fransen in de Domstad – 1780-1813, Dr. A. van Hulzen, 2002, Erven J. Bijleveld.

Bestuur

Willy van der Most	voorzitter
Piet Peeters	secretaris en 1-ste afgevaardigde
Maurice Kruijk	budgethouder
Adriaan van den Berg	algemeen lid
Lidy Kutschruiter	lid en notulist

Coördinatoren:

Peter Bedeker	Coördinatie en organisatie Voorouderspreekuren.
Antoinette Timmermans	Planning en organisatie lezingen en excursies.
Nico van der Zwet	Beheer website

Redactie

Maurice Kruijk
Piet Peeters

Vrijwilligers Voorouderspreekuren

Almere

Peter Bedeker
Antoinette Timmermans
Piet Peeters
Geert Baas
Truus Peeters

Emmeloord

Willem Braam
Jaap van Woudenberg
Harry Kramer
Frank Hop

Kampen

Neel Wijshake

Lelystad

Jonny Serno
Maurice Kruijk

Zeewolde

Nico van der Zwet
Truus Visser
Antoinette Timmermans

Dronten/Swifterbant

Antoinette Timmermans
Fred van der Zwan